

Till cirkelledaren

Cirkelupplägget

Materialet är tänkt för sju sammankomster. Beräkna tre studietimmar à 45 minuter per sammankomst. Glöm inte den viktiga kaffepausen! Optimalt deltagarantal i cirkeln är omkring sju personer.

Struktur ger trygghet och trivsamt

Cirkelarbetet behöver en tydlig struktur och klart definierade uppgifter för att alla deltagare ska komma till sin rätt. Låt välkommandet till varje träff ta sin tid. Gör en runda då var och en kort får berätta hur den mår och om det hänt något särskilt sedan sist. Det ska inte bli samtal kring må-rundan. En del grupper går hellre ganska direkt in på sakfrågorna. Känn efter vad som passar er grupp bäst. Berätta vad dagens arbete ska innehålla. Referera till materialet. Gör en kort backspegel på föregående träff: Vad var det vi gjorde då? Förklara tillvägagångssättet inför övningsuppgifterna. Anpassa de förslag som ges efter gruppen.

Förslag till upplägg för sammankomsterna:

- Välkommen med må-runda
- Backspegel med eventuell spaning
- Dagens tema
- Samtal och övningar kopplade till dagens tema
- Avslutande runda
- Uppmaning till spaning
- Påminn om nästa träff och temat för denna

Observera: ni måste inte göra alla övningar och samtala om alla frågor i materialet. Tiden kanske inte räcker till. Goda samtal ska inte stressas igenom för att det känns som att alla uppgifter i studiematerialet måste betas av. Gruppens deltagare kanske kommer på frågor kring det aktuella temat som är mer angelägna för just den här gruppen än de förslag som finns i materialet. Då är det förstås deltagarnas frågor cirkeln i första hand arbetar med.

Fackkunskaper men på ett lättamt sätt

Detta är en cirkel där vi ska inhämta en del fackkunskaper. För att underlätta för dem som tycker det är jobbigt med långa stycken löpande text har vi försökt vara korta och koncisa. Vi lär oss mycket genom att vara aktiva, samtala och göra olika övningar. "Vill du veta mer" är texten för den som önskar lite mer fördjupning och orkar läsa en lite längre text. Ingen med läs- och skrivsvårigheter eller koncentrations-svårigheter ska skrämmas bort.

Du som är ledare behöver inte vara expert på frågorna, men du bör alltid ligga steget före övriga deltagare. Vi rekommenderar att du gått igenom hela materialet innan cirkeln startar. Vi rekommenderar att du läser **Alla har rätt** och gärna även

Agera – utan att diskriminera och Bryt! varifrån vi hämtat flera av övningarna i Din rätt. Med kunskap på fötterna är du tryggare i din roll. Utmaningen för den som har mer kunskap än de övriga är att undvika att föreläsa. Tala inte om allt du vet. Gruppens gemensamma sökande efter kunskap är en både effektivare och mer lustfylld lärandemetod. Håll alltså presentationen av dagens tema så kortfattad som möjligt och lämna mycket tid för reflektion, samtal och övningar.

Ett normkritiskt förhållningssätt

Ett normkritiskt förhållningssätt betyder att vi granskar hur normer påverkar vårt sätt att tänka och agera. Vi fokuserar på normerna och inte på de som bryter mot normerna. Det blir snart uppenbart att de som inte passar in i den rådande normen i ett visst sammanhang får svårigheter och i värsta fall diskrimineras. Den som omfattas av normen får i regel privilegier som exempelvis tolkningsföreträde. Det normkritiska perspektivet gör lika rättigheter till en större samhällsfråga, då vi går ifrån toleransperspektivet som ger dem som omfattas av normen valet att tolerera eller säga nej till de som inte omfattas av normen. Fokus blir att förändra normer och inte att arbeta för en ökad tolerans av dem som står utanför normen.

Pedagogiskt förhållningssätt

Ledarens förhållningssätt ska vara pedagogiskt och inte terapeutiskt. Det yttrar sig i att du undviker att ställa följdfrågor när en deltagare berättar om tunga erfarenheter. Du kommer inte heller med egna analyser eller spekulationer i vad en deltagare kan ha känt eller upplevt och du är försiktig med tolkningar. Ett sätt att avrunda eventuella berättelser om kränkningar är att säga något enkelt och bekräftande. Du ser också taktfullt till att inte cirkeldeltagare fördjupar sig i analyser av sina kamrater.

En trygg och trevlig miljö

I ett stort, kallt klassrum är det svårt att få till det goda samtalet. Försök förlägga cirkeln i ett trevligt, inte onödigt stort, rum. Ett runt bord att sitta kring, sköna stolar eller soffor placerade mot varandra underlättar kommunikationen. Bra men mjuk belysning är viktig. Ett annars tråkigt rum kan bli trevligare med en duk och en blomma på bordet.

Bra att röra på sig

Tänk på att emellanåt uppmuntra deltagarna att röra sig. Det är inte bra för någon att sitta stilla länge och många mår riktigt dåligt av det. När du skriver på tavlan, be deltagarna komma fram. Hitta på tillfällen!

Två ledare

Det är inte nödvändigt men en fördel att vara två ledare som tillsammans leder cirkeln. Ni kan hjälpas åt att ”dra”, ni kan bolla idéer och ni kan tillsammans utvärdera varje träff och samtala om hur ni får cirkeln att fungera på bästa sätt.

Om någon av deltagarna tar orimligt mycket plats och har svårt att lyssna på kamraterna sätter sig en av ledarna bredvid honom eller henne. Ledaren kan dämpa

deltagaren genom att lägga sin hand på deltagarens (om det känns naturligt) och säga: "Du, nu är det Emmas tur att berätta".

En positiv ton ger energi

Din uppgift som ledare är att hjälpa gruppen att navigera i en positiv riktning. Svåra omständigheter och erfarenheter måste nämnas och bekräftas, men de ska inte ältas. Utan överdriven hastighet ska ledaren ständigt sträva efter att lyfta fram det som är konstruktivt, peka framåt och sporra gruppen att gå vidare. Alla individer i cirkeln har olika erfarenheter, ett dike vi riskerar köra i är att vi gaddar ihop oss som ett enhetligt "vi" mot "dem". Vi ska förutsätta att alla vill ha en rättvis värld. Den jag kräver min rätt hos har samma övergripande ideal – alla människors lika värde. Boven i dramat är oftast inte en person utan ett fenomen. Jag kan inte förändra någon annan människa än mig själv – men tillsammans kan vi förändra världen.

Kontinuerlig utvärdering

Passar tempo och arbetssätt alla deltagare? Hur känns det just nu? Håller vi oss till de regler för gruppen vi kommit överens om? Stanna upp emellanåt och kolla med gruppen att vi är på rätt kurs. En kort runda är en bra metod då cirkeldeltagarna är öppna och trygga i sin studiecirkel. Har ni som är ledare känslan av att något "skaver" kan en övning med post-it-lappar ge ett bra underlag till förbättringar.

- Deltagarna får en bunt lappar var.
- Skriv tre rubriker på tavlan: "+" (bra med vår cirkel), "-" (kan bli bättre med vår cirkel) och "!" (annat).
- Deltagarna skriver under tystnad så många lappar de vill och märker dem med +, - eller "!". Samla in lapparna och fäst dem sedan på tavlan under respektive rubrik.
- Gläds tillsammans över bekräftelsen på allt som är bra och samtala om vad ni ska göra för att vända eventuella minus till plus.

Avrundning efter varje träff

Variera gärna den avslutande rundan, men hoppa inte över den. Dyker det upp frågor (relevanta för cirkelns tema) här så "parkera" dem. Skriv upp dem och säkerställ att de behandlas vid lämpligt tillfälle.